Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto
15.9.2022

Valtiovarainvaliokunnan verojaosto

HE 123/2022 vp
Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta ja tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annettujen lakien kumoamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tulotietojärjestelmästä annettua lakia laajentamalla tiedonsaantiin oikeutettujen tiedon käyttäjien piiriä. Tulorekisterin tietoja voitaisiin nykyisten tiedon käyttäjien lisäksi luovuttaa Harmaan talouden selvitysyksikölle, Tullille, Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskukselle, Maahanmuuttovirastolle, oikeusaputoimistolle ja Ahvenanmaan oikeusapu- ja edunvalvontatoimistolle, yleiselle edunvalvojalle, haastemiehille ja poliisille näiden laissa säädettävien tehtävien hoitamista varten. Työ- ja elinkeinotoimiston sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tiedonsaantioikeutta laajennettaisiin koskemaan niiden maahanmuuttohallinnon tehtävien hoitamiseen tarvittavia tietoja.

Sisäministeriö pitää hallituksen esitystä yleisesti kannatettavana.

Tulorekisterin tietojen käyttö mahdollistaa esityksen mukaisille viranomaisille analyyttisen ja operatiivisen tilaisuuden oman toiminnan kehittämisen, koska tulorekisterin tiedot ovat lähes reaaliaikaisia (ilmoitusviive maksimissaan noin kuukausi). Reaaliaikainen tiedonsaanti mahdollistaa rahavirtojen yhdistämisen edellisen kuukauden valvontahavaintoihin kentältä. Tällöin kyetään entistä paremmin tarkistamaan tietoja esimerkiksi henkilön väitetystä työsuhteesta ja hänelle maksetuista palkoista, koska työnantajailmoituksista saadaan palkansaajatiedot kuukausittain. Tulorekisteristä löytyy myös ulkomaisen yrityksen Suomessa maksamat palkat.

Esityksessä ei tehdä muutoksia eri viranomaisten tiedonsaantioikeuksien aineelliseen sisältöön. Lakisääteisten

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo.sm@govsec.fi | www.intermin.fi

tehtävien hoitamiseksi tiedot saadaan jatkossa tehokkaammin ja tämä mahdollistaa digiloikan viranomaistoiminnan tehostamiseen, jos saatavissa olevia tietoja osataan tai opitaan käyttämään tehokkaasti hyväksi.

Poliisi

Poliisi on saanut tähänkin asti rikostorjunnan tarpeisiin tiedot Verohallinnolta. Tulevaisuudessa tiedot voidaan kuitenkin saada viipymättä omin kyselyoikeuksin. Nopea tiedonsaanti on tietyissä tilanteissa välttämätöntä asioiden hoitamiseksi, esimerkiksi kun valvontatapahtumalla epäillään työperäistä hyväksikäyttöä tai ihmiskauppaa.

Rahanpesun selvittelykeskuksen vastaanottamien epäilyttäviä liiketoimia koskevien ilmoitusten sekä niihin liittyvien tapahtumien määrät ovat lisääntyneet vuodesta 2018 alkaen merkittävästi. Rahanpesun selvittelykeskus tarvitsee ajantasaisia tietoja tulorekisteristä, jotta valtavasta määrästä epäilyttäviä liiketoimia koskevia ilmoituksia voidaan poimia käsittelyyn ne, joissa henkilön tekemien liiketoimien suuruus on merkittävässä epäsuhdassa hänen lailliseen tulotasoonsa nähden, mikä puolestaan indikoi liiketoimeen sisältyvien varojen mahdollista rikollista alkuperää. Tulorekisterin tietovaranto onkin välttämätön Rahanpesun selvittelykeskuksen tietotarpeiden kannalta.

Maahanmuuttovirasto

Maahanmuuttoviraston, työ- ja elinkeinotoimiston sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ratkaistavien hakemusten määrä on kasvussa, ja kun tavoitteena on hallitusohjelman mukaisesti pyrkiä lisäämään työ- ja opiskeluperusteista maahanmuuttoa sekä Suomen kansainvälistä houkuttelevuutta osaajien silmissä, on hakemusprosessia tarpeen nopeuttaa, tehostaa ja sujuvoittaa. Nykymenettelyssä Maahanmuuttoviraston myöntämien lupien reaaliaikainen jälkivalvonta on myös ollut haasteellista. Käytännössä valvonta on painottunut jatkoluvan hakemisvaiheeseen, mikä on voinut hidastaa väärinkäytösten havaitsemista. Esitys tukee näiden tavoitteiden toteuttamista mahdollistamalla ajantasaisten tietojen välittämisen tehokkaasti maahanmuuttohallinnon tarpeisiin tulorekisteristä.

Rajavartiolaitos

Valtiovarainministeriö asetti (10.12.2020) hankkeen tulorekisteriin talletettujen tietojen hyödyntämiseksi uusissa käyttötarkoituksissa uusien tiedon käyttäjien toiminnassa. Esitutkintaviranomaisista poliisi ja Tulli tulivat huomioiduksi, mutta Rajavartiolaitos on tällöin jäänyt huomioimatta. Tämä on varsin harmittava puute hallituksen esityksessä. Rajavartiolaitoksen tiedon tarpeet ovat varsin samanlaiset kuin poliisilla ja tullilla. Rajavartiolaitoksella on merkittävä rooli rikostorjunnan puolella muun muassa laittoman maahantulon järjestämisen ja siihen liittyvän ihmiskaupan

torjunnassa, joten tulorekisterin tietojen tarve Rajavartiolaitokselle olisi varsin perusteltua. Mikäli asiaa ei voida tässä yhteydessä voida säätää, tulisi asian korjaamiseksi laatia selkeä aikataulu.

Poliisitarkastaja Juha Tuovinen

Jakelu

Valtiovarainvaliokunnan verojaosto

Tiedoksi

Krista Mikkonen
Akseli Koskela
Jukka Vornanen
Mikko Jalo
Tiina Kivinen
Katarine Lindstedt
Tiina Landström
Anu Alvesalo
oikeus@intermin.fi